

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 22983-04-22 מדינת ישראל נ' פלוני

לפני כבוד הרכב השופטים:

כב' השופט אבי לוי [אב"ד]

כב' השופט ערן קוטון

כב' השופטת עידית וינברגר

מדינת ישראל

המאשימה

נגד

פלוני

הנאשם

(איסור פרסום שם הנאשם ופרטי המתלוננת)

נוסח החלטה המותר בפרסום

כללי

מונחת לפנינו בקשה מקדמית מטעמם של באי-כוח הנאשם, *****, המבוססת על סעיף 57א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "החוק" או "חוק סדר הדין הפלילי"), ושבמסגרתה נתבקשנו להורות על ביטול כתב האישום, אשר הוגש נגד הנאשם ביום 12.4.22.

העובדות, הנטענות בכתב האישום מושא הבקשה הנ"ל הן אלו –

בין הנאשם למתלוננת - א', ילידת שנת ****, הייתה היכרות מוקדמת עובר לאירועים המתוארים להלן. בתאריך **** בשעות הלילה נערכה מסיבת יום הולדת ל - ב', חברתה של המתלוננת. המסיבה נערכה בדירה השייכת למשפחתה של ****. לאחר סיומה של המסיבה, נותרו ללון בדירה שבה נערכה המסיבה - המתלוננת, ב' (חברתה של המתלוננת), ג' (החבר של ב') והנאשם (שהוא בן דודו של ג').

בית המשפט המחוזי בחיפה

המתלוננת שכבה על מזרן זוגי שהיה מונח על הרצפה בחדר השינה בדירה, בעוד הנאשם שכב לצדה על המזרן. בשלב מסוים, נגע הנאשם בחזה ובישבן של המתלוננת, ללא הסכמתה של המתלוננת ולשם גירוי וסיפוק מיניים. המתלוננת שאלה את הנאשם מה הוא עושה, קמה ממקומה ויצאה מן החדר. לאחר מכן, המתלוננת נכנסה למטבח בדירה, בעוד הנאשם צועד אחריה ושואל אותה מדוע היא איננה "זורמת". המתלוננת השיבה שאינה מעוניינת בכך. הנאשם ביקש ממנה שלא תספר לאף אחד על מה שהיה בחדר.

בהמשך, ***** נרדמה המתלוננת על הספה בסלון, כאשר ב' ו- ג' נרדמו יחדיו על המזרן בחדר השינה ודלת החדר סגורה.

מכאן, בשתי הזדמנויות במהלך הלילה התעוררה המתלוננת משנתה והבחינה כי הנאשם יושב לידה, כאשר באחת הפעמים מכנסיה היו מופשלים קמעה. המתלוננת פנתה לנאשם וביקשה שלא יגע בה, שכן היא בתולה ולכן היא לא מעוניינת שיקרה בין השניים משהו. לאחר מכן המתלוננת שבה ונרדמה.

בסמוך לשעות הבוקר, בעת שהמתלוננת ישנה על הספה, נצמד הנאשם מאחור לגופה של המתלוננת, הפשיל את מכנסיה ותחתוניה והחדיר את איבר מינו אל פי הטבעת שלה, שלא בהסכמתה החופשית. המתלוננת התעוררה משנתה כשהיא חשה כאב חזק בישבנה. היא הבחינה בנאשם שרכן מעליה וצעקה לעברו. המתלוננת הרימה את בגדיה התחתונים ונמלטה לדירה אחרת בבניין, השייכת *****.

במעשיו המתוארים, כך נטען, עשה הנאשם במתלוננת מעשה סדום שלא בהסכמתה החופשית בהתאם לסעיף 347(ב) בנסיבות סעיף 345(א) לחוק העונשין וכן עשה בה מעשה מגונה בלא הסכמתה בהתאם לסעיף 348(ג) לחוק העונשין.

נימוקי הבקשה

במסגרתה של הבקשה מושא ענייננו דכאן ציינו הסנגורים המלומדים, עוה"ד שוחט ובר לוי, כי כתב האישום הוגש תוך סטייה מלוחות הזמנים שנקבעו בהנחיות היועמ"ש שהוצאו בהתאם להסמכה שניתנה לו בסעיף 57א לחוק סדר הדין הפלילי, המורה, בין היתר, כי "לא יוגש כתב אישום אם חלפו התקופות הקבועות בנהלים ובהנחיות כאמור אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה". הסנגורים הפנו לכך, שלוחות הזמנים האמורים נקבעו במסגרת הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 4.1202 "משך טיפול התביעה עד להגשת כתב אישום", 2021 (להלן: "הנחיית היועמ"ש").

בית המשפט המחוזי בחיפה

צוין, כי על פי ההנחיות הנ"ל, **בעבירות מסוג פשע שדינן עשר שנות מאסר ומעלה יש לפעול לסיום הטיפול בתיק בתוך 24 חודשים ממועד קליטת התיק ביחידת התביעות**. הודגש, כי פרק העובדות שבכתב האישום מצביע על כך שהאירוע התרחש ביום 3.11.18. דא עקא, מחומרי החקירה שנמסרו להגנה עלה, כי חקירת האירוע החלה מייד ובסמוך לקרות הפגיעה הנטענת, ואפילו מן הנאשם נגבתה הודעה בו ביום.

משאלו היו פני הדברים, הסנגורים הסיקו, שעל פרקליטות מחוז חיפה (להלן: "המאשימה" או "המשיבה") היה להגיש את כתב האישום לכל המאוחר עד לחודש מרץ 2020. בפועל, כתב האישום הוגש בחודש אפריל 2022, דהיינו, באיחור של שנתיים ואף למעלה מכך לעומת המועד האחרון להגשתו, כך לפי תפיסת ההגנה.

צוות ההגנה הוסיף, כי פנייה שנערכה בנושא זה למאשימה לא קיבלה מענה ראוי ומדויק די צורכו. כל שהובהר לסנגורים היה, כי בשים לב לסוג העבירה ולעילות "העוצרות" את מניין פרקי הזמן הקצובים לטיפול בתיק, אזי אין לגלות חריגה מן המועד הקבוע לסיום הטיפול. לפי עמדת המאשימה, הטיפול החקירתי והתביעתי תאם את הוראות סעיף 57א ואת הנחיות היועמ"ש בנושא זה.

תשובה זו של המאשימה לא סיפקה את הסנגורים המלומדים; מכאן בקשתם אל בית המשפט שיורה על ביטול כתב האישום מושא דיוננו דכאן. במסגרת הבקשה, אף עתרו הסנגורים שנורה למאשימה להגיש מסמך בכתב, המפרט במדויק את השתלשלות מהלך הטיפול בתיק, על מנת לוודא כי לא בוצעה חריגה מסד הזמנים, הנגזר מסעיף 57א לחוק ומההנחיות שאליהן הוא מפנה. כאן המקום לציין, כי לאחר דיון שערכנו בנוכחות הצדדים (ביום 11.7.22), קיבלנו את בקשתם זו של הסנגורים ואכן הורינו את ב"כ המאשימה להגיש מסמך בכתב, המפרט את מועדי הטיפול הרלוונטיים בתיק.

בהתאם להחלטתנו, הגישה המאשימה את תגובתה המפורטת, בכתב. במסגרת תגובה זו, פורט, כי התיק נפתח בפרקליטות ביום 13.2.19. לאחר עיון בו נמצא כי יש צורך לערוך השלמה של החקירה. המשטרה התבקשה, אפוא, לבצע השלמות חקירה ביום 12.9.19; במועד זה (מקץ כ - 7 חודשים מהיום בו הגיע התיק לפרקליטות לראשונה), אליבא דתביעה נעצר מרוץ זמן הטיפול התביעתי בתיק.

התיק הוחזר אל הפרקליטות לאחר ביצוע השלמות חקירה ביום 22.10.20 - ממועד זה ואילך נמשך (בהתאם לעמדת התביעה) מרוץ זמן הטיפול בפרקליטות.

התיק טופל בפרקליטות עד יום 29.12.20; מכאן (כך נטען), בשלב הראשון (כפועל יוצא מ 7 חודשי הטיפול הראשוניים ובתוספת 67 ימי טיפול נוספים) התיק נחשב, בהתאם להנחיות,

בית המשפט המחוזי בחיפה

כמצוי בטיפול הפרקליטות תקופה בת כ- 277 ימים (לצד תקופה בת כ- 406 ימים בעצירת טיפול - זמן ביצוע השלמות החקירה המעכבות את מרוץ התקופה המרבית בת השנתיים שהוגדרה לטיפול פרקליטות בתיק ממין זה).

הוער, כי בכל הנוגע להשלמות החקירה שהתבקשו מן המשטרה, הרי שבמהלכה של תקופה זו בוצעו פעולות חקירה רבות. בין היתר, כך צוין, בוצע עימות בין הנאשם לבין המתלוננת, הועברו מוצגים לבדיקה במעבדה הביולוגית, נגבו עדויות מעדים נוספים שנכחו במקום, צולמה זירת האירוע ועוד.

כאמור, המשטרה התבקשה בשנית לבצע השלמת חקירה, כך שביום 29.12.20 - נעצר הטיפול בתיק פעם נוספת. התיק הוחזר למשרדי הפרקליטות ביום 24.6.21, המהווה את יום הסיום לעצירת הטיפול (בשנית). מכאן שבשלב זה התיק נעצר מרוץ זמן הטיפול בפרקליטות לתקופה בת 177 ימים. גם כאן, צוין כי במהלכה של תקופה זו נגבתה עדות נוספת מן המתלוננת וכן נגבו עדויות מעדים נוספים.

בשלב זה, אפוא, כך לגישת התביעה, היה התיק בטיפול פרקליטות משך תקופה בת 3 חודשים ושלושה שבועות, שהם כ- 111 ימים, המצטברים לכדי תקופת טיפול פרקליטות כוללת בת 388 ימים.

ביום 14.10.21 הורתה המאשימה למשטרה לבצע השלמת חקירה נוספת (שלישית במספר). מכאן שביום הני"ל נעצר הטיפול בתיק בשלישית. זה התחדש ביום 23.11.21. הווה אומר הטיפול בתיק נעצר למשך 40 ימים נוספים.

לאחר הליכים אלו החלו הליכי השימוע שקוימו לנאשם עובר להגשת כתב האישום. צוין, כי מכתב היידוע נשלח אל הסנגור ביום 3.11.21 (אירוע הגורר עצירת הטיפול בתיק) כאשר זה העביר את טיעונו ביום 23.12.21 (אירוע הגורר המשך מניין זמן הטיפול). משמע, בזמן זה התיק היה מצוי בעצירת טיפול נוספת, בת 50 ימים.

כתב האישום הוגש, כזכור, ביום 12.4.22. מכאן, שבנקודת זמן זו, תקופת הטיפול נטו (הנמנית בזמן הטיפול המרבי המותר) בפרקליטות עמדה על 499 ימים. תקופה זו פחותה כמובן מהתקופה המרבית הקבועה בהנחיות לתיק ממין זה - שנתיים.

לשיטתה של המאשימה, כל העצירות (המפורטות לעיל) בטיפול בתיק נעשו בהתאם לאמור בהנחיות היועמ"ש; ההנחיות הללו מאפשרות לעצור את מניין הזמן המרבי ל"טיפול בתיק" בפרקליטות מקום בו נשלח התיק לביצוע השלמת החקירה.

יוצא אפוא שמספר הימים הכולל שבהם נעצר הטיפול בתיק עמד על 653 ימים. אף על פי כן, הודגש, כי בהתאם להנחיית היועמ"ש, יש להגיש את כתב האישום דכאן בתוך 24 חודשים (החל ממועד קבלת התיק בפרקליטות - לא כולל מניין עצירות הטיפול). משמע, המועד

בית המשפט המחוזי בחיפה

האחרון להגשת כתב האישום הוא 27.11.22. מאחר וכתב האישום הוגש ביום 12.4.22, הרי שזה הוגש כ-7 חודשים עובר למועד הקצוב המרבי בהתאם להנחיות לסיום הטיפול בתיק.

פירוט השתלשלות הדברים דלעיל לא הניח דעתם של סנגורי הנאשם. אלו העלו על הכתב את השגותיהם ואת עמדתם, שלפיה הפרקליטות חרגה מנהליה בדבר המועד להגשת כתב האישום. נטען, כי המאשימה התעלמה לחלוטין מן ההנחיות שלה עצמה. פורט, כי במסגרת הנחיית היועמ"ש כלולה הוראה (סעיף 1.ג.4) שלפיה "פרק הזמן שממועד הוראה להשלמת חקירה ועד להעברת חומר החקירה בחזרה לתובע לאחר השלמת חקירה אינו מובא במניין משך חקירה, אלא אם עלה על ששה חודשים, אז מובאת תקופה זו במניין משך החקירה".

לשיטתם של הסנגורים, מניין הזמן הכולל לעצירת "מרוץ טיפול פרקליטות" בתיק לצרכי השלמת חקירה עומד על חצי שנה בלבד. נטען עוד, שניתן לעצור המרוץ האמור פעם אחת בלבד (או לחלופין מספר פעמים כל עוד התקופה המצטברת המעכבת איננה עולה על חצי שנה בלבד).

לאור המקובץ, סנגוריו של הנאשם סבורים שכתב האישום הוגש באיחור של למעלה מחצי שנה; השתלשלות האירועים לימדה, אליבא דידם, שהיה על התביעה להגיש כתב אישום לכל המאוחר (בהתחשב בזמני השלמות החקירה והליכי השימוע) עד ליום 3.10.21. הגשת כתב האישום באיחור בלא אישור היועצת המשפטית לממשלה מהווה חריגה מסמכות ומחייבת ביטול כתב האישום בידי בית המשפט.

בדיון, שנערך ביום 20.7.22 הציגה הפרקליטה המלומדת, עו"ד רוזנטל - נעמן, לבית המשפט ולהגנה הנחיות נוספות, הרלוונטיות לשיטתה לטענות העיקריות שעלו כאמור מטעמו של הנאשם. סברנו, כי ראוי שטענות אלו של המאשימה יועלו אף הן על הכתב וכי יתאפשר לצוות ההגנה להתייחס אל אלו באופן ראוי ומעמיק בכתב גם כן. ואכן, ביום 2.10.22 הגישה המאשימה את טיעוניה הסדורים בכתב.

טיעוני המאשימה

במסגרת תגובתה, עמדה ב"כ המאשימה על כך שסעיף 57 לחוק מפנה הן לנהלי רשויות החקירה הן להנחיות היועץ המשפטי לממשלה. לצד הנחיית היועץ אשר צוטטה לעיל (ואשר עניינה מגבלות זמן הטיפול בפרקליטות) הוצא נוהל אגף החקירות והמודיעין במשטרת ישראל, המופנה אל רשויות החקירה: נוהל אח"מ מס' 300.05.166 "הגבלת משך החקירה נגד החשוד"; כמו כן הוצאה הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.1202 שעניינה: "משך טיפול התביעה עד להגשת כתב אישום". הוסף שאת ההנחיה הנ"ל יש לקרוא בכפיפה אחת עם נוהל המשנה

בית המשפט המחוזי בחיפה

לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) אליו מפנה ההחלטה. הנוהל הוא "נוהל מעקב אחר תיקים המצויים בהשלמות חקירה". עיקרי הנהלים וההנחיות הללו יפורטו במסגרת פרק הדיון וההכרעה שלהלן.

המאשימה עמדה על כך שהוראות סעיף 57א לחוק לא נועדו ליצור תקופות התיישנות חדשות, אלא שכל תכליתן הוא לזרז את טיפול הרשויות בתיקים. נוכח עקרון זה הרי שהמחוקק בחר שלא להגביל את משכי הטיפול בתיקים השונים באמצעות חקיקה ראשית, אלא הותר את קביעת מסגרת הזמנים המרבית לקביעת רשויות התביעה והחקירה.

המאשימה התייחסה בתגובתה לטענתו העיקרית של הנאשם (שלפיה התקופה הכוללת המרבית המעכבת בגין ביצוע השלמות חקירה בהנחיית פרקליטות עומדת על 180 ימים). היא טענה, כי המשפט שעליו מתבססים הסנגורים (ואשר מופיע במסגרת הערת שוליים מס' 5 בעמ' 7 בנוסח ההנחיה) אינו רלבנטי לענייננו.

זהו נוסחה של הערת השוליים: "פרק הזמן שממועד הוראה להשלמת חקירה ועד להעברת חומר החקירה בחזרה לתובע לאחר השלמת חקירה אינו מובא במניין משך החקירה, אלא אם עלה 6 חודשים אז מובאת תקופה זו במניין משך החקירה"; נטען, כי מדובר בלא יותר מהפנייה, המופיעה בהנחיה, שמטרתה להבהיר ולהדגיש, שהשלמות החקירה (מעבר ל - 6 חודשים), אכן נמנות אך זאת רק לצורך חישוב "משך החקירה" (אצל רשויות החקירה), ובגדר הנהל המגביל את משך החקירה ולא בזמן טיפול הפרקליטות; הובהר, כי בהתאם לנהלי המשטרה, משך החקירה המרבית הכוללת, ללא עצירות, בכל הנוגע לעבירה מסוג פשע (כמו זה שנחקר כאן), עומד על ארבע שנים מיום חקירתו הראשונה של הנאשם באזהרה. הובהר, כי בהתאם לעמדת המאשימה, אין למנות תקופות של השלמת חקירה (בלא קשר למספרן או למשכן הכולל) במניין משך הזמן המרבי לטיפול הפרקליטות. רוצה לומר – לא הוטלה על הפרקליטות מגבלת זמן כוללת (המביאה בחשבון גם את זמני השלמות החקירה ואת העצירות במרוץ התקופה המרבית לטיפול בתיק, כנגזרת מהן).

עוד הובהר שהערת השוליים הנ"ל נוספה להנחיה בשנת 2021 (בהתאמה לפרסום הנחיית המשנה לפרקליט המדינה לעניינים פליליים); הודגש, כי הערה זו טרם באה לעולם עת נשלח תיק החקירה, שבו עוסקת החלטה זו, להשלמות החקירה הראשונה. אף על פי כן, צוין כי המאשימה אכן פנתה אל היחידה החוקרת מספר פעמים לשם זירוז ביצוע השלמות החקירה שנתבקשו הימנה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

מכל מקום, לגישת המאשימה, פרשנות ההגנה, שלפיה, עצירת מרוץ הזמן המרבי לטיפול הפרקליטות בגין השלמת חקירה מוגבלת לתקופה בת 6 חודשים לכל היותר אינה יכולה להתקבל. בהקשר להערת השוליים האמורה, הובהר בתגובת ב"כ המאשימה – ההיגיון, העומד מאחורי הדברים הוא שהמשטרה היא האחראית על משך ביצוע השלמות החקירה; לפרקליטות, כך נטען, אין שליטה על הפעולות שמבוצעות על ידי המשטרה. לאור זאת (כך עפ"י הנוהל המשטרתי), משך השלמת החקירה אכן נספר אם זה עבר את מחסום 6 החודשים. כל תקופה מעבר לאמור תיכלל במניין משך החקירה (מגבלה המוטלת על המשטרה לפי נהליה), אך לא בגדרו של משך הטיפול בתיק (אצל רשויות התביעה). נטען, כי פרשנות אחרת תוביל ל"ספירה כפולה" של עצירת זמני הטיפול בתיק מעבר ל - 6 חודשים (הן אצל רשויות החקירה הן אצל הפרקליטות).

עניין נוסף, שאליו התייחסה ב"כ המאשימה בתגובתה עניינו במספר השלמות החקירה, שאותן ניתן לבצע באורח שאיננו "מריץ" את מרוץ זמן הטיפול המירבי בהתאם להנחיות. נטען, כי אין מגבלה ביחס למספר עצירות הטיפול בגין השלמת החקירה; לפיכך, לפי גישה זו, ניתן לשלוח את התיק מספר פעמים להשלמות חקירה. אמנם, נוסח סעיף ההנחיה מדבר על "השלמת חקירה" בלשון יחיד, אך אין משמעות הדבר, שניתן לעצור את הטיפול בתיק רק פעם אחת ורק לצורך ביצוע השלמת חקירה בודדת.

הודגשה העובדה, כי העמדה המובאת לעיל באשר לפרשנות ההנחיה "הינה על דעת המשנה לפרקליט המדינה לעניינים פליליים". הוער גם, כי באופן זה אכן מתנהלת המאשימה בשגרה. זוהי אף המדיניות הננקטת בבחינת השאלה אם יש צורך לבקש אישור היועצת המשפטית לממשלה, באותם מקרים נקודתיים שבהם נדרש אישורה (כגון שקיימת חריגה מזמני הטיפול המרביים).

המאשימה חידדה, כי כאשר הנחיות היועץ המשפטי לממשלה השונות, מבקשות להגביל את משך זמן עצירת הטיפול אצל רשויות התביעה, אלו מצוינות בריש גלי ובאותיות קידוש לבנה; ננקטת לשון מפורשת וברורה והדבר איננו נעשה במסגרת הערת שוליים בתחתית הנחייה אחרת. לתמיכה בטיעוניה אלו המאשימה הפנתה, למשל, לנוסח ההנחיות הנוגעות לזמני הוצאת תעודות חיסיון ולהוראות בדבר משכם של הליכי שימוע.

בראי עקרונות אלו שבה ב"כ המאשימה ונקבה בזמני הטיפול בתיק דכאן ואף הציגה פלט מתוך מחשבי הפרקליטות התומך בעמדתה בדבר מועדי חידוש החקירה ועצירתה ופלט נוסף המציג את "תאריך היועמ"ש" (דהיינו המועד האחרון בו חובה להגיש כתב אישום בהתאם

בית המשפט המחוזי בחיפה

לנהלי היועמ"ש). מהמכלול ניתן ללמוד, שלפי הנתונים האגורים במחשבי התביעה, רשאית הייתה התביעה להגיש כתב אישום בתיק זה עד ליום 27.11.22.

הודגש עוד, בבחינת לוחות הזמנים המרביים החלים על גורמי החקירה, מכיוון שכך או כך לא עברו ארבע שנים (כולל השלמות החקירה) מיום חקירתו הראשונה של הנאשם באזהרה (ביום 3.11.18) ועד להגשת כתב האישום (ביום 12.4.22), הרי שאין חריגה כלשהי אף מלוחות הזמנים, הנגזרים מנהלי המשטרה.

המאשימה התייחסה לתוכן של השלמות החקירה, אשר בוצעו במסגרת התיק וציינה כי מטרתן הייתה להוביל לחקר האמת ולהעמיק את בדיקות, שהיו נדרשות. נטען, כי מדובר בהשלמות ששירתו אינטרס ציבורי מובהק. הפרקליטה הבטיחה נאמנה, כי כלי השלמת החקירה אינו משמש כלל ועיקר ככלי להארכה מלאכותית של משך הטיפול בתיק, גם לא בעקיפין.

נטען עוד מפיה, כי אין זה מתפקידו של בית המשפט להתערב בהחלטות רשויות התביעה, תוך העברת ביקורת שיפוטית על שיקול דעתו של תובע, בכל הנוגע לצורך בעריכת השלמת חקירה זו או אחרת. הוסף, כי ההנחיה אינה מגדירה סוגים שונים של פעולות חקירה ואינה עורכת הבחנה בין פעולה טכנית לפעולה מהותית בהתייחס לתקופת עצירת משך זמן הטיפול בתיק. בהקשר זה, ב"כ המאשימה עמדה על כך, שאין זה בר ביצוע שבכל תיק ותיק בתי המשפט יתהו על קנקן של השלמות החקירה ואופיין, תוך החלפת שיקול דעת הרשות בשיקול הדעת השיפוטי. לא זו מטרתו של סעיף 57 לחוק, לדבריה.

לצד זאת, לא נמנעה ב"כ המאשימה מלהודות, כי פעולות החקירה בתיק דכאן לא התבצעו תמיד באופן מידי, דהיינו מיד לאחר קבלת מכתב ההשלמות מטעם הפרקליטות או בסמוך לכך. היא אף הודתה כי הפרקליטות נאלצה "לזרז" את רשויות החקירה ולדרוש מהן להשלים עבודתן במהירות. עם זאת, הודגש, שבפעולות החקירה שבוצעו בסופו של יום היה כדי לתרום תרומה ממשית למסד הראייתי.

בשולי דבריה ציינה ב"כ המאשימה, במאמר מוסגר, כי אף אם ימצא על ידי בית המשפט שנפל פגם בהגשת כתב האישום במועדו, הרי שאין בזה להוביל דווקא לביטולו, שכן על בית המשפט לבחון אם עסקינן בפגם היורד לשורשו של עניין, כזה הגובר על האינטרס הציבורי, הטמון בבירור תלונה שעניינה פגיעה מינית חמורה שבוצעה לכאורה בנפגעת העבירה.

בית המשפט המחוזי בחיפה

תגובת ההגנה

הסנגורים המלומדים, הגיבו לאמור בטיעוני המאשימה בכתב. נטען, כי כעולה מלשון הנחיית היועץ המשפטי לממשלה, ברי שאין בכוחן של השלמות חקירה לעכב את מניין הטיפול בתיק לתקופה של למעלה מחצי שנה.

צוות ההגנה ציטט מתוך פרוטוקול דיוני ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת, אשר עסק בעיגון סעיף 57א כדלהלן –

"עוד דבר אחד שהוא חשוב זה הנושא של הצעות החוק הפרטיות שדיברו על הגבלת משך החקירה של המשטרה והפרקליטות; לא התיישבות אלא **משך החקירה**. הצעות החוק התמזגו, והכוונה היא שבחוק מופיע שיש עיגון בחוק שחובה על הרשויות האלה של המשטרה והפרקליטות לעבוד לפי ההנחיות: של היועץ המשפטי לגבי הפרקליטות ושל אח"מ לגבי המשטרה. הם חייבים לעמוד בתקופות האלה, פתח מסוים שיש ליועץ המשפטי אם יש באמת – אנחנו לא רוצים שיימלט עבריו, אז יש לו האפשרות, אבל בעקרון גם זה נכנס, שיש חובה בחוק לציית להנחיות" (זה"כ ניסן סלומינסקי, בישיבת הוועדה מספר 396 מיום 1.1.19)

נטען, כי קבלת גישת המאשימה, שלפיה השלמת חקירה, ארוכה ככל שתהא, אין בה לעצור את מניין זמני הטיפול בתיק (אצל רשויות התביעה) תרוקן כליל מתוכן את הרציונל החקיקתי המסתתר מאחורי התיקון ואת ההיגיון המסדר הכלול בסעיף 57א לחוק. צוין, כי קבלת פרשנותה של המאשימה תיצור מצב שבו ניתן לשלוח את התיק לאינספור השלמות חקירה וכך ייעצר פעם אחר פעם המועד הסופי לטיפול בתיק.

הסנגורים הפנו להנחיית המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, שממנה עולה, כי התובע למעשה הוא "השולט בתיק"; על כן, כך טענו, אין לקבל את גישת המאשימה שלפיה משעה שהתיק מצוי בהשלמת חקירה אצל גופי החקירה אין לפרקליטים עוד שליטה עליו. צוין עוד, כי בהתאם להנחיות אלו, על התובע המטפל בתיק לנסות לגרום לכך שכל השלמות החקירה הנדרשות יועברו אל היחידה החוקרת בפעימה אחת. עליו לעשות הכול על מנת למנוע מצב שבו לאחר השלמת החקירה, יתברר כי קיים צורך לבצע השלמות נוספות. הוסף, כי בהתאם להנחיות המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, חלה כל העת חובה על התובע המטפל לערוך מעקב ובקרה ביחס לזמני שהיית התיק בהשלמות חקירה.

לשיטת ההגנה, על בית המשפט לבחון את חוקיות פעולותיהן של רשויות האכיפה ובאופן זה לבחון את סבירותן של פעולות גופים אלו. הודגש, כי אמנם חזקה על התובע, כי הוא פועל בהתאם לנהלים ובהתאם לחוק, אך, מקום בו זה האחרון פועל בניגוד לאלו, על בית המשפט

בית המשפט המחוזי בחיפה

לומר את דברו. לשיטתם של הסנגורים, על בתי המשפט למסד כלל פסיקתי, שלפיו על כל השלמות החקירה להסתיים בתוך 6 חודשים לכל היותר. הא ותו לא. במובן זה, נטען, כי יש למנות כל תקופה שמעבר ל- 6 חודשים, שבמסגרתה התיק שהה ברשות גורמי החקירה לצורך השלמות חקירה, כזמן הנמנה גם על זמן הטיפול בתיק אצל גופי התביעה. צוין, כי אין ניתן להשלים עם האמירה, שלפיה, זו דעת המשנה לפרקליט המדינה וכך מתנהלים גופי התביעה כדבר שבשגרה. לדידם של הסנגורים, בנקודה זו בדיוק על בית המשפט להתערב וליתן את "הפרשנות הנכונה והראויה להתנהלות שלטעמנו אינה ראויה". צוות ההגנה עמד על כך, שהסעד שיש להושיט במקרה דכאן הוא ביטולו של כתב האישום. הודגש, שבכך יש להעביר מסר חד וברור על אודות חשיבותו של התיקון לחוק.

טרם חתימת תגובתם בכתב, הוסיפו הסנגורים פרק נוסף שעניינו הגנה מן הצדק. נטען, כי לצד הפגם שנפל בהגשת כתב האישום, הרי שחומר הראיות מצביע על שיהוי חמור מצדן של רשויות האכיפה המצדיק לטענת ההגנה את ביטולו של כתב האישום מכוחה של טענת הגנה מן הצדק. פורט, בהקשר זה, כי טענת המאשימה לפיה "פעולות החקירה התמשכו מסיבות שונות, כמו הצורך להמתין לקבלת חו"ד מומחה והצורך לבצע תיאום מול עדים שונים בתקופת הקורונה על מגבלותיה" חוטאת לאמת ויש בה כדי להטעות את בית המשפט. כך למשל, צוין, כי על אף שהשלמת החקירה התבקשה ביום 12.9.12, **פעולת השלמה ראשונה** בוצעה רק ביום 24.6.20 – בחלוף למעלה מתשעה חודשים מאז בקשת ההשלמה. פורט, כי לא רק שהטיפול בתיק לא הואץ, כמצוות ההנחיות (נוכח סיווגו) אלא שזה התנהל בעצלתיים ואף נזנח. לדידם של הסנגורים, התמשכות החקירה וההשתהות בטיפול בתיק זה מקימות טענות של הגנה מן הצדק מפאת שיהוי בהגשת כתב האישום.

לסיכום, עתרה ההגנה כי נורה על ביטולו של כתב האישום הן מטעמים של הפרת הוראות סעיף 57 לחוק הן מטעמים של הגנה מן הצדק.

בית המשפט המחוזי בחיפה

דין והכרעה

ייאמר מיד, תמימי דעים אנו עם טענות צוות ההגנה, שלפיהן נוסחן של ההוראות הקיימות זרוע בכשלים, המייצרים אי בהירות בהבנתן ובהבנת יחסי הגומלין בין ההנחיות וההוראות החלות על גופי החקירה לבין אלו החלות על התביעה. ברי, כי עניין זה אינו תורם לשקיפותם והבנתם של הליכי ההעמדה לדין וחוטא לאינטרס הציבורי שעמד במרכזו של תיקון החוק על ידי הוספת סעיף 57א - **יצירת ודאות משפטית ביחס לטיפול גורמי אכיפת החוק וקיצור תקופות טיפול הרשויות הללו בתיקי חקירה פליליים נגד חשודים**. יותר מכך, פרשנות התביעה להוראות, זו שלפיה התביעה רשאית להתעכב בטיפול בתיק פועל יוצא של שליחתו להשלמות חקירה חוזרות ונשנות בלא מגבלה או גבול אף היא מוקשית מאד בעינינו. מטרת סעיף 57א לחוק ברורה וזו מובעת באורח מפורש בהוראותיו ובדברי ההסבר המלווים אותו: קיצור עינוי הדין שהוא מנת חלקם של חשודים, אשר עניינם מטופל בעצלתיים במשרדי החקירות והתביעה הכללית. אימוץ פרשנות לנהלים, המהווים עמוד השדרה של החוק, המרוקנת את חובת ההזדרזות בטיפול החקירתי והמשפטי מהווה זלזול בחוק ובמחוקק והפיכת סעיף 57א לאות מתה. אכן, הטכניקה החקיקתית שנקטה כאן היא טכניקה המאפשרת ל"חתול לשמור על השמנת" אך על שומרי הסף – ובמקרה זה בתי המשפט – לעמוד על המשמר ולהוציא מן הכוח אל הפועל את לשון החוק ואת תכליתו.

הגיעה השעה לבחון את הסוגיה הניצבת לפנינו לגופה.

הקדמה למסגרת המשפטית והדיונית - חקיקה ראשית

סעיף 57א לחוק הוסף במסגרתו של תיקון מס' 87, תשע"ט – 2019, שכן לפנינו לא הגביל המחוקק, במסגרתה של חקיקה ראשית, את **זמני החקירה וההעמדה לדין**. להלן לשונו של סעיף 57א, על סעיפיו הקטנים -

57א (א) משך הליכי חקירה והעמדה לדין יהיה בהתאם לתקופות שייקבעו בנהלי רשויות החקירה באישור היועץ המשפטי לממשלה ובהנחיות היועץ המשפטי לממשלה, לפי העניין; לא יוגש כתב אישום אם חלפו התקופות הקבועות בנהלים ובהנחיות כאמור אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה. (ההדגשות אינן במקור)

(ב) שר המשפטים והשר לביטחון הפנים ידווחו לוועדת החוקה חוק

ומשפט של הכנסת על שיעור המקרים שבהם משך הליכי החקירה

בית המשפט המחוזי בחיפה

וההעמדה לדין תואם את התקופות הקבועות בנהלים ובהנחיות כאמור בסעיף קטן (א) ועל מספר המקרים שבהם נדרשה הסכמת היועץ המשפטי לממשלה להגשת כתב אישום; הדיווח ימסר אחת לשנתיים לגבי השנתיים שקדמו למועד הדיווח.

(ראו בנוסף בהקשר זה את דברי הוועדה שהובאו לעיל במסגרת טיעוני ההגנה).

לצד זה, במסגרתו של התיקון הנ"ל נערך השינוי העיקרי בו, אשר עניינו "בהתיישנות עבירות" - זה בוצע בגדרו של **סעיף 9 לחוק סדר הדין הפלילי**.

יובהר, עניין זה קשור לבקשה דכאן, שכן סעיף 9 לחוק הוא המתווה את מסגרת הכללים התוחמת את "זמני ההתיישנות הכוללים". סעיף 9 משמש כמעין "קומת קרקע" עליה ניצבות הקומות הנוספות, הכוללות את הוראות סעיף 57א לחוק ואת ההנחיות המוטמעות בו. כפי שיובהר להלן, בין **סעיף 9** לבין **סעיף 57א**, קיים קשר הדוק, המתווה את התנהלות הרשויות בעניין זה. כך, **משך הליכי החקירה וההעמדה לדין** תמיד ייבחן אל מול העמידה במסגרת זמני ההתיישנות הכלליים הקבועים על ידי המחוקק, ואל מול הוראת סעיף 9, הנוגעות **לעצירת מניין זמני ההתיישנות, הנכללים במסגרתו של סעיף 9(ג) לחוק**. לנוחות הקורא נביא את **עיקרי** לשונו של הסעיף הנ"ל.

9. (א) באין הוראה אחרת לענין זה בחוק אחר, אין להעמיד אדם לדין בשל עבירה אם עברו מיום ביצועה -
(1) בפשע שדינו מיתה או מאסר עולם – שלושים שנים;
(1א) בפשע שדינו שבע שנות מאסר ומעלה, והוא עבירה המנויה בתוספת הראשונה ב' – 15 שנים;
(2) בפשע אחר – עשר שנים;
(3) בעוון – חמש שנים;
(4) בחטא – שנה אחת.
[...]

(ג) (1) בעבירה מסוג פשע או עוון, אשר בתוך התקופות האמורות בסעיף קטן (א) נערכה לגביה חקירה על פי חיקוק, יתחיל מניין התקופות

בית המשפט המחוזי בחיפה

האמורות ביום ההליך האחרון בחקירה, ובלבד שלא תוארך בשל כך תקופת ההתיישנות מעבר לאמור בסעיף קטן (א) בתקופה העולה על המפורט להלן, לפי העניין (בסעיף זה – התקופה הנוספת):

- (א) בעבירה מסוג פשע שדינו מיתה או מאסר עולם – חמש שנים;
- (ב) בעבירה מסוג פשע, ובעבירה מסוג עוון המנויה בתוספת הראשונה א' או בתוספת הראשונה ג' – שלוש שנים;
- (ג) בעבירה מסוג עוון שאינה מנויה בתוספת הראשונה א' ובתוספת הראשונה ג' – שנתיים;
- [...]

(2) במניין התקופות האמורות בסעיפים קטנים (א) או (א1), לפי העניין, והתקופה הנוספת, לא יובאו בחשבון פרקי הזמן המפורטים להלן:

[...]

לא למותר להזכיר, כי סעיף 9(ג) לעיל לחוק **בנוסחו הישן** קבע, כי –

"...בעבירות פשע ועוון, שבתוך התקופות המפורטות בסעיף 9 (א) לחוק נערכה לגביהם חקירה, הוגש כתב אישום או התקיים הליך מטעם בית המשפט, יתחיל מניין תקופת ההתיישנות מחדש מיום ההליך האחרון בחקירה, מיום הגשת כתב האישום, או מיום ההליך האחרון בבית המשפט..."

לאור האמור, בתום תקופת החקירה, שלא היתה מוגבלת בזמן בהוראה חקוקה, החל מחדש שוב ושוב מניין מחדש של תקופת ההתיישנות (ראו: דברי הסבר, הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 83) (התיישנות), התשע"ח – 2018).

מצב דברים זה אפשר בעבר ברמה העיונית כמו גם המעשית את הארכת תקופת ההתיישנות ללא הגבלה, רק בשל העובדה שבוצעו פעולות חקירה בתיק. בדרך זו ניתן היה "לעקוף" את סייג ההתיישנות ולמעשה להפוך כל עבירה מסוג עוון או פשע, לעבירה "בלתי מתיישנת". ברי, כי מצב דברים זה אינו מתיישב עם מדיניות משפטית ראויה, המחייבת, בין היתר, **הענקת ודאות משפטית לחשוד, כי בחלוף הזמן שנקבע, חששו מפני ההליך הפלילי יפוג**. משאלו היו פני הדברים תוקן, בין היתר, סעיף 9(ג) לחוק -

בית המשפט המחוזי בחיפה

"...בכך שתקבע מגבלה לפרק הזמן שבו יוארכו תקופות ההתיישנות האמורות בעקבות חקירה. במקביל, מוצע להאריך את תקופות ההתיישנות הקבועות בסעיף 9(א) לחוק לגבי עבירות מסוג פשע חמור. וכן לקבוע כי לא תחול התיישנות על עבירת הרצח לאור חומרתה ויחודה של עבירה זו..."
כפי שהוסבר במסגרתם של דברי ההסבר שליוו את הצעת החוק: (ההדגשות אינן במקור).

סעיף 57א לחוק סדר הדין הפלילי, עליו מבססת ההגנה את טיעוניה ממוקם כאמור על גבי "קומה מצומצמת יותר", כזו הבנויה על בסיס הוראות סעיף 9 הנ"ל, כאשר סעיף 57א מקיים קשר ישיר עמן. למעשה סעיף 57א, מתפקד כ"מעין יצור כלאיים".

כפי שניתן להיווכח מנוסח הסעיף לעיל, הרי שזה (המהווה חקיקה ראשית) טומן בחובו הפנייה לנהלים והנחיות מנהליות שנוצרו על ידי הגופים המנהליים (במקרה זה רשויות החקירה והתביעה). לא זו אף זו, החקיקה הראשית בגדרי הסעיף מעניקה ומסמיכה את היועץ המשפטי לממשלה ליתן את הסכמתו ואישורו להעמדה לדין של חשוד, אף אם במקרים מסוימים חרגו הרשויות הרלוונטיות מן הכללים ומן ההנחיות שהותוו להן על ידו ועל ידי הכפופים לו.

במובן זה, החקיקה הראשית (הדיונית) מפנה לנהלי הרשות, וכך "יונקת" מהן את פרטי הכללים, שנקבעו על ידי הרשויות המנהליות, כקביעה בסיסית, המוטמעת בתוך נורמה פלילית דיונית שנוצרה על ידי חקיקה ראשית. ודוק, אין עסקינן כאן **בהסמכה ספציפית** של המחוקק - המופנה אל הרשות המנהלית באמצעות חקיקה ראשית - לחוקק חקיקת משנה **בעניין מסוים**, אלא באימוץ הנחיות ונהלי הרשויות, בדרך של **הסמכה כללית** המאמצת את כללי הרשויות המנהליות הקיימים, ומעניקה להן את האפשרות לקבוע כללים ונהלים, המעצבים את הנורמה הדיונית הפלילית המצויה בסעיף 57א (א) לחוק. לצד זאת, הסעיף יוצר במסגרתו של סעיף קטן (ב) מנגנון בקרה ודיווח בפני הרשות המחוקקת (ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת).

ככלל, קיים קושי מושגי ביצירת נורמה פלילית על ידי רשויות מנהליות, שכן אלו אינן רשויות נבחרות; אין הן נתפסות כבעלות לגיטימציה ליצירת נורמות, לגיטימציה, שלה זוכה המחוקק הראשי ונבחר הציבור (ראו לעניין זה בהרחבה: הלוי, **תורת הדין הפלילי**, כרך ג' (2011), עמ' 194-204). למצב משפטי זה משמעות רבה, שכן על דרך הכלל, נהלים אלו נבחנים בשדה המשפט המנהלי ולא בזה, השייך לשדה הדיוני - פלילי, באמצעות שימוש בכלים משפטיים הכוללים את בחינת "סבירותם" ו"מידתיותם".

עם זאת, בהחלט קיימות נסיבות שבמסגרתן ייבחנו החלטות ונהלי הרשויות על ידי בית המשפט במסגרתו של ההליך הפלילי. ודוק, אף על פי כן, גם במצבים אלו -

בית המשפט המחוזי בחיפה

"...אין מקום להעלות טענות בדבר אי-סבירות או אי-מידתיות נגד הגשת כתבי אישום, אלא ניתן לטעון כי בהגשת כתב האישום נגד הנאשם יש משום "סתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית" במובנו של סעיף 149(10). אם למרות זאת, עולה טענה לחוסר סבירות ולחוסר מידתיות בהגשת כתב האישום, על בית המשפט לבחון אם טענות אלו עומדות במבחנים של הגנה מן הצדק" (ראו בהרחבה: דנ"פ 5387/20 **רותם נ' מדינת ישראל**, ניתן ביום 15.12.21).

עד כאן, כללי מסגרתה של החקיקה הראשית הצריכים להכרעה בבקשתו של הנאשם. נמצאו למדים, כי קיימת מגבלה דיונית כוללת במסגרת מועדי התיישנות העבירות השוללת אפשרות העמדה לדין בחלוף פרקי הזמן הקבועים בסעיף 9 לחוק. כמו כן, ציינו בהקשר זה את התיקון שנערך בחוק ואת החידוש שנכלל בסעיף 57א, כך שכעת, לראשונה, קבע המחוקק הגבלה המתייחסת למועדים ולזמני החקירה וההעמדה לדין. התייחסות זו נעשתה בדרך של אימוץ כללי של הנחיות הרשויות ונהליהן באמצעות סעיף 57א(א) לחוק, המהווה חקיקה ראשית.

טענתם הראשונית של הסנגורים הינה, כי רשות התביעה (הפרקליטות) חרגה מלוחות הזמנים הקבועים בנהליה שלה (אותם מאמץ סעיף 57א לחוק). באופן זה, לשיטתם של הסנגורים, העמדתו לדין של הנאשם חרגה ממשך זמני הטיפול המרביים הקבועים בנהלים, ולפיכך על בית המשפט, כלשונו של הסעיף, לבטל את כתב האישום שהוגש נגד הנאשם, בהעדר אישור היועץ המשפטי לממשלה לחריגה האמורה מלוחות הזמנים.

צוות הסנגוריה "הרחיב את חזית טענתו", ולמעשה טען - בתמיכה נוספת לטענות החריגה מן הזמנים - כי בהתאם להנחיית היועץ, משלוח תיק להשלמות חקירה המתמשכות (במצטבר) לתקופה העולה על מחצית השנה, אין בכוחו להאריך את הזמן המרבי לטיפול הפרקליטות בתיק. זו **פרשנות** צוות ההגנה להנחיות היועץ המשפטי לממשלה; כנגזרת מטענה זו, הוסיפו וטענו, שאין זה **סביר ומידתי** שתינתן ללשון הנחיות היועמ"ש פרשנות אחרת. הוסף, כי השלמות החקירה שנערכו בתיק זה התארכו יתר על המידה, ללא צורך ממשי, ובאופן זה נפגעו זכויותיו הדיוניות של הנאשם פגיעה אנושה.

לענייננו קיימת רלוונטיות לשלוש ההנחיות המנהליות שלהלן -

1. הנחיות היועץ המשפטי לממשלה (הנחיה 401202).

2. הנחיית המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) - מעקב אחר תיקים

בית המשפט המחוזי בחיפה

המצויים בהשלמות חקירה.

3. נהלי אח"מ (נוסח:2, תאריך פרסום: 17.11.20 "הגבלת משך החקירה נגד חשוד").

מאחר שהורתו ולידתו של תיק בתהליך החקירה, נבחן תחילה, כסדרם של דברים, את הנהלים וההנחיות הקשורים בהגבלת משך החקירה.

נוהל אח"מ לעיל (הגבלת משך החקירה נגד חשוד) מפרט במסגרתו, בין היתר בהקשר לעניינו, כדלהלן-

"ביום 1.1.19 אושר במליאת הכנסת תיקון מס' 87 לחוק סדר הדין הפלילי המשנה את ההסדרים הקבועים בסעיף 9 לעניין התיישנות עבירות ועונשים. תיקון החקיקה נכנס לתוקף ביום 10.10.19... חוק התיישנות קובע כי יש לקצוב תקופות מרביות למשל הליכי חקירה וטיפול בתיק עד להגשת כתב אישום. ככל שבוצעה חריגה מהתקופות שנקבעו בנוהל זה, לא ניתן יהיה להגיש כתב אישום בתיק, אלא באישור היועץ המשפטי לממשלה... הימשכות הליכי חקירה מגלמת פגיעה בכמה אינטרסים מוגנים וזכויות בהליך הפלילי. ראשית, נפגעת ציפיותו של החשוד למיציא מהיר של ההליכים נגדו. שנית, ככל שהחקירה נמשכת, גדל הקושי להביא ראיות מלאות ומהימנות... שלישית, הימשכות ההליכים עלולה גם לרפות את ידיו של נפגע העבירה, אשר מסר תלונה או הודעה וממתין להתקדמות ההליכים ולמסירת עדותו במשפט. רביעית, הימשכות הליכי החקירה עלולה לפגוע באמון הציבור במשטרת ישראל... מבחינה משפטית, הימשכות הליכי החקירה עשויה להקים טענת שיהוי, שנגזרת מדוקטרינת ההגנה מן הצדק. תוצאה של קבלת טענה זו עלולה להיות זיכוי בהליך המשפטי, ביטול כתב – אישום או הפחתה ניכרת בעונש

[...]

הגבלת משך החקירה- פרקי הזמן
יובהר, כי הנוהל ופרקי הזמן הקבועים בו יחולו על משך החקירה המשטרית ועד להעברת התיק לתביעה להחלטה.
בעבירה מסוג פשע חמור שדינה מאסר שבע שנים ומעלה ומתחת לעשרים שנה - יש לסיים את החקירה בעניין החשוד בהקדם ולא יאוחר מתום ארבע שנים מיום חקירתו הראשונה באזהרה.
תקופות אשר לא יבואו במניין משך החקירה :

בית המשפט המחוזי בחיפה

במניין התקופות האמורות בסעיף 2 בנוהל זה לא יובאו בחשבון פרקי הזמן
כמפורט להלן –

2) פרק הזמן שממועד ההוראה להשלמת חקירה ועד להעברת חומר
החקירה בחזרה לתובע לאחר השלמת חקירה, ובלבד שלא יעלה על 6
חודשים. למען הסר ספק, יובהר כי במניין התקופה הקצובה כאן לביצוע
השלמת החקירה לא יימנו פרקי הזמן בגין האירועים המפסיקים האחרים
המנויים בסעיף זה..."
(ההדגשות אינן במקור).

בטרם יוצגו להלן הנחיות היועמ"ש ופרקליטות המדינה ונבחן את הקרנתן על נוהל זה, נעיר, כי
מאחר שעניינה של העבירה בתיק דכאן הוא, בין היתר, מעשה סדום לפי **סעיף 347(ב) בנסיבות**
סעיף 345(א)(1) לחוק העונשין, הרי שעל פי ההנחיות המצוטטות לעיל, עסקינן בעבירה מסוג
פשע חמור שדינה מעל שבע שנות מאסר ופחות מ-20 שנים, יש לסיים את החקירה **בהקדם, ולא**
יאחר מארבע שנים מיום חקירתו הראשונה של הנאשם באזהרה.

כפי שהוצג לנו, הנאשם נחקר לראשונה באזהרה ביום 3.11.18. בעוד כתב האישום הוגש ביום
12.4.22. הווה אומר, שאף אם נכלול בסד הזמנים את עצירות זמני החקירה שנכללו בתיק זה -
כנגזרת מהוראות הפרקליטות למשטרה לבצע השלמות חקירה - לא חלפו להן ארבע שנים מיום
תחילתה של החקירה. משזוהי מסגרת הזמנים, אליבא דכולי עלמא, רשויות החקירה, עמדו
בהוראות ההנחיות שלהן עצמן, ומשכך לא קיימת אצל אלו חריגה ביחס לפרק הזמן הקבוע
בהנחיות משך זמן החקירה שאומצו כאמור בסעיף 57א(א) לחוק.

אך בכך אין מסתיימת בחינתנו. כפי שפורט בהרחבה לעיל, חיצו הסנגוריה הופנו כלפי התנהלות
רשויות התביעה דווקא; נטען נגדו, כי מאחר והתיק הועבר לטיפול במשרדי הפרקליטות ביום
19.2.19, אזי היה על הפרקליטות להגיש את כתב האישום עד ליום 18.2.21 (בהעדר עילה
מוצדקת לעיכוב הטיפול). מאחר וכאמור, לשיטתם של הסנגורים, בכוחן של השלמות חקירה
לעצור את מרוץ משך הטיפול בתיק, עד 6 חודשים לכל היותר, אזי חובה הייתה להגיש את כתב
האישום עד ליום 18.8.21. לשיטתם, בהתחשב בהליכי השימוע שהתקיימו בתיק זה ואשר נמשכו
50 ימים (תקופה מעכבת כדין), הרי שעל כתב האישום היה להיות מוגש לכל המאוחר עד ליום
3.10.21.

עולה, אפוא, כי אם אכן צודקים הסנגורים בפרשנותם שלפיה, בהתאם ללשון ההנחיות, לא ניתן
לבצע השלמות חקירה ה"עוצרות" את מרוץ "זמן טיפול הפרקליטות" למשך תקופה בת יותר
מחצי שנה, פעולות הפרקליטות בוצעו בניגוד לנהלים ולהנחיות שלהן עצמן. ככל שאלה פני
הדברים, יש לחשב את אורך תקופת הטיפול בתיק אצל הפרקליטות, ככזו הכוללת את משך

בית המשפט המחוזי בחיפה

הזמן שבו שהה התיק בהשלמות חקירה מעבר לחצי שנה (נזכיר, כי בענייננו התיק היה מצוי 623 ימים בהשלמות חקירה).

על מנת להכריע בטענה זו לגופה, נעיין, בנוסח הנחיות היועץ המשפטי לממשלה (הנחיה 401202) שעיקריה מובאים להלן -

"... מטרתה של הנחיה זו היא להציב בפני התביעה הכללית מגבלות זמן ברוחות עד להחלטה בדבר הגשת כתב- אישום או סגירת התיק, תוך קביעת מנגנוני פיקוח ובקרה על קצב הטיפול של התביעה בתיקים המגיעים לטיפול. מעבר לקביעת פרקי הזמן המרביים לטיפול התביעה בתיקי חקירה המגיעים לפתחה, העיקרון המנחה בהנחיה זו הוא החובה לעשות כל מאמץ להשלים את הטיפול בתיק, מבחינתה של התביעה, עד לקבלת החלטה סופית בתיק בפרק הזמן הקצר ביותר האפשרי.

...

ככלל, התביעה תגבש את החלטתה הסופית בעניין תיק חקירה מסוים לא יאוחר מפרקי זמן אלה-

...

(ג) בעבירות מסוג פשע שדין עשר שנות מאסר ומעלה יש לפעול לסיום הטיפול בתיק בתוך 24 חודשים.

מניין התקופות המצוינות לעיל יחל ביום מועד קליטת התיק ביחידת התביעה ועד למועד קבלת החלטה סופית בדבר העמדה לדין או סגירת תיק, לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי, או עד למועד החתימה על הסדר מותנה, לפי סימן א'1 לפרק ד' לחוק סדר הדין הפלילי.

...

עילות שבהתקיימן ייעצר מניין פרקי הזמן הקצובים לטיפול בתיק לעיתים עשויות להתקיים במהלך הטיפול בתיק נסיבות אשר יביאו לעיכוב הטיפול בו, והדבר אינו בשליטת רשויות התביעה. בהתקיים הנסיבות המפורטות להלן, אחת מהן או יותר, לא תימנה התקופה שבה התקיימה הנסיבה במניין התקופות הקצובות לטיפול בתיק. יצוין נסיבות 1-8 הן נסיבות העוצרות רק את מניין פרקי הזמן הקצובים לטיפול בתיק ואילו נסיבות 9-14, מנויות בסעיף 9(ג2) לחוק כנסיבות העוצרות את מרוץ ההתיישנות כולו, ותעצורנה גם את פרקי הזמן הקצובים לטיפול בתיק.

השלמת חקירה (בהפנייה להערת שוליים נכתב כך "פרק הזמן שממועד הוראה להשלמת חקירה ועד להעברת חומר החקירה בחזרה לתובע לאחר השלמת חקירה איננו מובא במניין משך החקירה, אלא אם עלה על 6

בית המשפט המחוזי בחיפה

חודשים אז מובאת תקופה זו במניין משך חקירה". על מנת לוודא שהשלמת החקירה מטופלת ביעילות הוצא נוהל משנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) - "נוהל מעקב אחר תיקים המצויים בהשלמות חקירה". על הפרקליט לערוך מעקב ובקרה אחר תיקים המצויים בהשלמות חקירה בהתאם לנוהל זה..."

(ההדגשות אינן במקור).

ויובהר, צוות ההגנה סומך יתדותיו הפרשניות על לשון הערת השוליים דלעיל. לפי טענתו, כאשר התיק מצוי בהליכי השלמת החקירה (אצל רשויות החקירה) למשך תקופה בת חצי שנה או יותר מכך, תקופת טיפול הפרקליטות בתיק צריכה להמשיך ולהיספר מנקודה זו.

אכן, שיטה פרשנית זו איננה היחידה האפשרית ויש רגליים לסברה כי היא איננה עולה בקנה אחד עם כוונת כותבי הנוהל האמור. לשון הערת השוליים שבהנחיה מדברת על "משך החקירה" ולא על משך "טיפול הפרקליטות". "משך החקירה" ומשך "הטיפול בתיק" על ידי הפרקליטות אינם בהכרח היינו הך. נזכיר, בתיק בו עסקינו זמן החקירה המרבי היה בהתאם להנחיות ארבע שנים (ללא תקופות המעכבות אותו כדין) בעוד משך טיפול הפרקליטות המרבי בתיק היה שנתיים (ללא תקופות מעכבות כדין).

טוענת המאשימה, כי בכל מקרה שבו תיק החקירה יוצא את משרדיה לצורך השלמת החקירה, האמור ב"תקופה מעכבת כדין", תקופה שאיננה תחומה או מוגבלת כלל. הווה אומר, הזמן בו שוהה תיק החקירה אצל גופי החקירה לצורך השלמת החקירה אינו נמנה כלל ועיקר במשך זמני הטיפול בתיק אצל הפרקליטות. כאמור לעיל, לגישתה, ההערה בדבר אי מניית תקופת השלמת חקירה מעבר לחצי שנה נועדה לחול רק בתקופת "משך החקירה" הנמנית אצל גופי החקירה בלבד (עבור כל השלמת חקירה). משמע, היה והשלמת חקירה אחת רציפה תימשך מעבר לחצי שנה, הרי שזו תגרום (בהתאם להנחיות אח"מ) להמשך מניין זמן החקירה, כאשר הדבר עלול במקרים מסוימים לייצר חריגה ממסגרת הזמנים בת ארבע השנים, שהוקצתה לחקירה.

ייתכן שעמדת המאשימה שלפיה הערת השוליים הנ"ל, הנכללת בהנחיית היועץ כל מטרותה היא להזכיר לצוות הפרקליטים המטפלים בתיק, כי בהתאם להנחיות רשויות החקירה השלמת החקירה מעל לתקופה של חצי שנה (כשלעצמה, מבלי שקיימות עילות עצירה אחרות המופיעות בהנחיות המשטרה) לא תמשיך ותעצור את מניין הזמן החקירתי מעבר לתקופה זו. הדבר כלל ועיקר אינו נקי מספקות.

המאשימה טוענת, כי בהנחיית המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) - מעקב אחר תיקים המצויים בהשלמות חקירה ניתן למצוא חיזוק לגישה זו. זהו נוסח ההנחייה -

בית המשפט המחוזי בחיפה

"...מטרת ההנחייה -

קרה שתיקים שנשלחו למשטרת ישראל להשלמות חקירה "נשכחו" על מדף החקירות לאורך חודשים ארוכים, ובהיעדר בקרה ופיקוח מצד הפרקליטות, נגרמו עיכובים משמעותיים בטיפול בתיקים אלו.

כמו כן, לעיתים מועברים תיקים להשלמות חקירה גם כאשר כלל לא ברור שיש צורך בכך [כך, כאשר ברור שגם השלמת חקירה לא תשנה את מצב הראיות בתיק, בין אם דינו לגניזה ובין אם דינו להגשת כתב אישום, אף ללא ההשלמה, שמתברר שאין בה צורך]. מובן שגם מצב זה גורם לעיכובים מיותרים לחלוטין עד שמתקבלת ההחלטה בתיק.

מטרתו של מסמך זה הנו להוות נוהל עבודה מחייב, סדור ומובנה, לעניין הליך הוצאת תיק להשלמת חקירה, כמו גם לצורך מעקב ובקרה של הפרקליטות אחר תיקים המצויים בהשלמות חקירה.

החלטה בדבר שליחת תיק לביצוע השלמות חקירה מחייבת מעבר מעמיק של הפרקליט על תיק החקירה, בחינת ושקילת הראיות הקיימות בתיק, בחינת טיב ההשלמות הנדרשות, וכן שקילת חיוניות השלמות החקירה הנדרשות, לצורך קבלת החלטה בתיק. בחינה זו נדרשת הן כדי לוודא שהשלמת החקירה אכן נדרשת [ראה ס' 2 לעיל], והן כדי לנסות ולגרום לכך שכל השלמות החקירה הנדרשות יועברו אל היחידה החוקרת בפעם אחת, זאת כדי למנוע מצב שבו לאחר השלמת חקירה אחת, יסתבר כי קיים צורך בהשלמת חקירה נוספות.

...

9. בחלוף 4 חודשים ממועד משלוח התיק, וככל שהתיק לא חזר מהמשטרה עם השלמות החקירה, ישלח הפרקליט מכתב נוסף לקצין האח"מ של היחידה/תחנה, ובו בקשה לזרז את הטיפול, כמו גם בקשה לקבלת עדכון על אודות סטטוס הטיפול.

10. בתוך שבוע ימים משליחת המכתב, יודא הפרקליט כי המכתב הגיע אל הנמען וכי זה האחרון פועל לקדם ביצוע השלמת החקירה. הפרקליט יערוך על כך תרשומת בתיק התנו"פה.

11. בחלוף 8 חודשים ממועד משלוח התיק, וככל שהתיק לא חזר מיחידת החקירה עם השלמות החקירה, יעביר הפרקליט דיווח על כך אל פרקליט/ת המחוז. זה האחרון [או מי מטעמו] יפנה בכתב אל קצין האח"מ המחוזי, וידרוש לזרז הטיפול, כמו גם לקבל עדכון על אודות סטטוס הטיפול

...

13. בחלוף שנה ממועד משלוח התיק, וככל שהתיק לא חזר מהמשטרה עם השלמות חקירה יעביר פרקליט/ת המחוז דיווח בעניין אל המשנה

בית המשפט המחוזי בחיפה

לפרקליט המדינה (עניינים פליליים) אשר יפנה בכתב אל רח"ט חקירות/ר'
אח"מ, ויבקש את מעורבותם בקידום הטיפול בתיק המדובר.

...

15. על אף כל האמור לעיל, ייתכנו מצבים בהם יסתבר לפרקליט או
לממונה/מנהל/ ראש צוות כי השלמת החקירה מתעכבת מסיבות
אובייקטיביות שאינן תלויות ביחידה החוקרת לדוגמה...הימצאותו של
החשוד, המתלונן, נפגע העבירה או עד מרכזי מחוץ לישראל, או כל סיבה
אחרת המנויה בסעיף 3 לנוהל משטרת ישראל 03.300.166 "הגבלת משך
החקירה נגד חשוד.

...

ככל שישתבר כי מתקיימת נסיבה כאמור המעכבת את השלמת החקירה,
אין הכרח להוציא ליחידה החוקרת מכתבי תזכורת על פי הקבוע בנוהל זה.
עם זאת, באחריות הפרקליט, בפיקוח הממונה /מנהל/ראש צוות, להמשיך
פיקוח על התקדמות החקירה באופן אחר המתאים לנסיבות העניין (למשל
בירור עתי האם הנסיבה המונעת את התקדמות החקירה ממשיכה
להתקיים) ".
(ההדגשות אינן במקור).

נמצאנו למדים, כי פרקליטות המדינה עצמה ערה לכשלים, העלולים להיווצר פועל יוצא של
משלוח התיק להשלמת חקירה, לאחר שהחל הטיפול בו. ניתן להיווכח, כי ההנחיה דלעיל דורשת
ב"רחל בתך הקטנה" מן הפרקליט המטפל בתיק לבצע בירור מעמיק על אודות החומר הראייתי
שבתיק, על מנת למנוע מצב שלאחר השלמת חקירה אחת, יהיה צורך בהשלמות חקירה נוספות,
כאלו שיגרמו לעצירת זמני הטיפול החקירתי בתיק על מנת למנוע עיכובים מיותרים.

לא זו אף זו, בהנחיה דלעיל כלולה הוראה, שלפיה בחלוף 8 חודשים ממועד משלוח התיק, וככל
שהתיק לא חזר מיחידת החקירה עם השלמות החקירה, יעביר הפרקליט דיווח על כך אל
פרקליט/ת המחוז.

אכן, אין לשלול כליל את טענת המאשימה, שלפיה להוראה זו נודעת משמעות בכל הנוגע
לפרשנות הנחיות היועץ המשפטי לממשלה. כזכור, נטען, כי אילו המשנה לפרקליט המדינה סבור
היה שהפרקליטות מוגבלת בפרק זמן בן 6 חודשים, העוצר את זמני הטיפול בתיק (שעה שזה
מצוי בהשלמת חקירה) אין הגיון בקביעה הדורשת מתן דווח לפרקליט המחוז, על אודות העיכוב,
רק לאחר 8 חודשים של השלמת החקירה. ניתן לסבור, שאילו מניין זמני הטיפול בתיק היה
ממשיך לרוץ לאחר חצי שנה בלבד, הרי שהדיווח היה צריך להתבצע עובר לסיומם של ששת

בית המשפט המחוזי בחיפה

החודשים ולא מקץ חודשיים נוספים. הגיון דומה מעמיד בסימן שאלה את ההוראה, המחייבת דיווח למשנה לאחר שנה שבה התיק לא חזר מן השלמת החקירה. **נתונים אלו, ככל שהם קוהרנטיים מול הוראות היועץ אינם עולים לכאורה בקנה אחד עם גישת ההגנה שלפיה היא סבורה כי היועץ המשפטי לממשלה בעצמו הכתיב שהשלמות חקירה יעצרו את מניין זמני הטיפול בתיק אצל רשויות התביעה ל - 6 חודשים לכל היותר. הן אף מתיישבות, לכאורה, עם לשון הוראות אחרות הכלולות בהנחיית היועמ"ש, כדוגמת ההנחיות, הנוגעות להוצאת תעודת חיסיון, שם נוקטת לשון ההנחיה הוראה מפורשת (שלא במסגרת הערת שוליים) שמטרתה להגביל את זמן עצירת הטיפול בתיק כדלהלן - " ... פרק הזמן שבו ניתן יהיה לעצור את פרק הזמן הקצוב לטיפול בתיק מטעם זה יעמוד על 3 חודשים..." (ראו: סעיף 4(ג)(2) להנחיית היועמ"ש).**

נמצא, כי המשנה לפרקליט המדינה ער לעיכובים, העלולים להיווצר כתוצאה משליחת התיק להשלמות חקירה, ומשכך, ההנחיות דלעיל במקומן הן. ככלל, ראוי לצמצם עד כמה שניתן את זמני הטיפול בתיק ולהימנע משליחת התיק פעם אחר פעם להשלמות חקירה, לא כל שכן כאשר את אלו ניתן היה לבצע בפעם הראשונה. יקשה למצוא תימוכין במסגרת ההנחיות הכתובות, שיש בהם לחזק את תזת ההגנה שלפיה השלמות החקירה שיש בכוחן לעצור את מרוץ זמן הטיפול המרבי בתיק מוגבלות לתקופה של חצי שנה בלבד. כמו כן בהחלט ייתכן, שכל מטרתה של ההנחייה האמורה היא להאיר את עיניו של התובע להנחיות אח"מ ולכך שזמן החקירה (מעבר ל- 6 חודשים) שבו מצוי התיק בהשלמת חקירה אצל המשטרה, נספר במניין זמן החקירה (היה ואין בנמצא עילות נוספות העוצרות את זמני החקירה).

נדגיש כאן, ההנחיה יכולה הייתה להיות מנוסחת באופן בהיר וברור יותר, כזה שאיננו מחייב פרשנות כלל ועיקר. בין היתר, ראוי להבהיר כדבעי, גם במסגרת הנחיות אח"מ, האם עצירת זמני החקירה מוגבלת **להשלמת חקירה אחת בלבד** (ללא עילות עיכוב נוספות), כך שלא ייווצר מצב שבו פעם אחר פעם ייעצר הזמן מחדש למשך ששה חודשים בגין כל השלמת חקירה נוספת. במאמר מוסגר נעיר, שבתיק הנוכחי על אף השלמות החקירה שבוצעו לא בוצעה חריגה מ"זמן חקירה" מעבר לארבע שנים (מתחילת החקירה ועד להגשת כתב האישום).

לפיכך, תזת ההגנה, המבוססת על לשון הערת השוליים דלעיל, איננה מובנת מאליה. בהתאם להנחיות הפרקליטות, בראי פרשנותה שלה ותפיסת אופן פעולותיה (המגולמות אף בהנחיית המשנה), אין בנמצא מגבלת זמן הנוגעת לעצירת מניין זמן הטיפול בתיק, כשזה מצוי אצל גורמי החקירה לצורך השלמת החקירה. בהתאם לתפיסה זו, פרק זמן החקירה שמעבר ל - 6 חודשים יימנה אצל גופי החקירה שהתיק מצוי אצלם (בהתאם לנהלי אח"מ), אך זמן הטיפול בפרקליטות

בית המשפט המחוזי בחיפה

יקפא בתקופה זו. הפרקליט המטפל יעקוב אחר התקדמות התיק, יפקח וידווח, אך לעניין זה אין דבר וחצי דבר עם משך זמן הטיפול בתיק אצל הפרקליטות.

כאמור לעיל, זו פרשנות הפרקליטות להוראותיה שלה. פרשנות זו **מוקשית היא בעינינו בראי תכלית ההוראה** והחוק, אשר מאמץ אותה לתוכו שכן היא עלולה להוביל לעיכוב אינסופי בטיפול בתיק, מקום בו יישלח התיק להשלמות חקירה חוזרות ונשנות, והגורם החוקר יתמהמה בביצוע אותן השלמות.

ודוקו, למעשה, בהתאם להנחיות הקיימות, כאשר התיק מצוי אצל המשטרה הרי שכל תקופה מעבר ל - 6 חודשים, שבמסגרתה מתבצעת השלמת החקירה תיספר במניין זמני החקירה (זאת כאשר אין עילות אחרות העוצרות את זמני משך החקירה בהתאם להוראות אח"מ) אך זמן הטיפול בפרקליטות יוארך עוד ועוד. הפרקליט אמנם יכול לנסות ולזרז את גורמי החקירה (בהתאם להנחיית המשנה), אך בסופו של יום, שליטתו בביצוע ההשלמה, מוגבלת.

בחינת התיק בו קא עסקינן **באספקלריית נהלי הפרקליטות לפי פרשנותה היא** אכן מביאה, כפי שטענה ב"כ המאשימה לכלל מסקנה, שלפיה, לא הייתה חריגה כלשהי בקצב הטיפול החקירתי או הפרקליטותי בתיק. לפיכך, לכאורה אף אין צורך במתן אישור יועמ"ש להגשת כתב האישום (בהתאם לסעיף 57א(ב)).

עם זאת, ציינו כבר לעיל, כי דעתנו איננה נוחה מפרשנות ההוראות המוצעת על ידי הפרקליטות ואנו סבורים, כי ככל שזו אכן הפרשנות הנכונה הרי שהיא מותירה מרחב תמרון בלתי סביר בידי גורמי התביעה (והחקירה) באורח הסותר, מיניה וביה, את תכלית החקיקה. לדעת ההגנה בתיק זה, ראוי שבית המשפט יצהיר כי ההנחיות והנהלים האמורים הם בלתי סבירים וכי ראוי אפוא להתעלם מהם ולקבוע אחרים תחתם.

לא יכול להיות חולק על כך שעתירה זו של ההגנה היא מרחיקת לכת, באשר היא דורשת מבית המשפט להפעיל לא רק פיקוח על רשויות התביעה אלא גם לבצע פעולה חקיקתית ממש תוך המרת נהלי החקיקה בנהלים פרי עטו.
יש להזכיר,

"..בית משפט זה אינו מחליף את רשויות החקירה ואכיפת החוק, אינו מסיג את גבולן ואינו פועל כ'יועץ משפטי-על' או כ'שופט חוקר'.."' (בג"ץ 6087/17 בנימין נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 4, ניתן ביום 24.9.17)

בית המשפט המחוזי בחיפה

טענה נוספת, הכרוכה בעבותות לטענה הקודמת של ההגנה עניינה בכך שבהגשת כתב האישום נגד הנאשם יש משום "סתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית" במובנו של סעיף 149(10) לחוק - טענת הגנה מן הצדק. נטען כי בתיק דכאן נגלה שיהוי חריג בטיפול בתיק, שהשפיע על זמני החקירה והטיפול בתיק (גם אם לא נרשמה חריגה מהמועדים המרביים שנקבעו לכך בנהלי רשויות האכיפה). לפי הנטען, שיהוי זה מוביל באופן חד וברור לביטולו של כתב האישום.

על קצה המזלג נציין, כי טענת הגנה מן הצדק אומצה על ידי המחוקק בגדרו של סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי, כאשר בפועל טענת סל זו משמשת לבחינתם של פגמים שנפלו בגדרו של ההליך הפלילי, בדגש על אופן קבלת ההחלטות בידי הרשויות השונות וכנגזרת מאלו התנהגותן כלפי הנאשם. ודוק, בגדר פגמים אלו נכללת הטענה בדבר שיהוי בהגשת כתב האישום.

על מנת להכריע בטענות ההגנה מן הצדק **על בית המשפט לזהות, תחילה, את הפגמים שנפלו ולבחון את עוצמתם הדיונית**. לאחר מכן, לאור הפגמים שזוהו (אם אכן זוהו כאלו) יש לבחון את השאלה **האם פגמים אלו גרמו לפגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות**. לבסוף, אם כך אכן הדבר, **יש לבחון את האפשרות לרפא את הפגמים באמצעים מתונים יותר מאשר ביטול של כתב האישום**. בהקשר זה יש לציין, כי האמצעים המתונים יותר להתמודד עם פגמים שנוצרו בהליך הפלילי עשויים להיות ככל האמצעים הדיוניים העומדים לרשות בית המשפט, שאינם מגיעים כדי ביטול כתב האישום. כך למשל, ניתן במסגרת גזר הדין (היה והנאשם יורשע) להתייחס לנתונים אלו כמשפיעים על העונש שיושט על הנאשם (ראו בהרחבה לעניין זה: הלוי, **תורת הדין הפלילי**, כרך ב' (2011), עמ' 749-747).

על רקע כללים אלו יש לזכור תמיד, כי –

"...אין דרכו של בית משפט זה להתערב בהחלטות היועץ המשפטי לאורך ולרוחב הדין הפלילי 'על כל שלביו – החל משלב החקירה, דרך אופן הגשת כתב האישום וכלה בשלב הערעור [...] אופן ניסוח כתב האישום, על טיב האישומים שיוגשו, כמו גם על צירופם של אישומים והפרדתם, ועוד..." (בג"ץ 3194/20 הליכוד תנועה לאומית ליבראלית נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 1, ניתן ביום 29.12.20)

בית המשפט המחוזי בחיפה

כפי שפורט בהרחבה לעיל, זמן החקירה הכולל לא חרג מארבע שנים. לצד זאת, מספר הימים הכולל שבהם נעצר הטיפול בתיק (פועל יוצא מן השלמות החקירה) עמד על 653 ימים, תקופה שלפי השקפת הפרקליטות לגבי פרשנות סעיף 57א והנחיית היועמ"ש איננה חורגת מן המותר.

בהקשר זה, הפרקליטה המלומדת, בהגינות רבה, כתבה במסגרת טיעוניה, כי "...אכן פעולות החקירה לא התבצעו באופן מידי עם קבלת מכתב ההשלמות מטעם הפרקליטות, ובהמשך פנתה הפרקליטות למשטרה לשם קידום הטיפול בהשלמות המבוקשות...".

משאלו הם פני הדברים, הרי שיכול ואכן קיים בסיס ממשי לטענת הסנגורים, כי הטיפול בתיק דכאן (חקירתי כפרקליטותי) השתהה באורח שאינו מחויב המציאות בחלק מהליכי החקירה ובפרט בהתייחס להשלמות החקירה, שבוצעו בעצלתיים.

דא עקא, בכל הנוגע לתשובה לשאלה האם השיהוי המסוים שנפל בטיפול בתיק מצדיק ביטול כתב האישום מטעמים של הגנה מן הצדק, עניין זה ייבחן מטבע הדברים רק לאחר שתוכרע סוגיית החריגה ממגבלות זמן הטיפול שנקבעו בהנחיות השונות.

סוף דבר

ציינו לעיל, הפרשנות להוראות היועמ"ש בדבר התקופה המרבית לטיפול הפרקליטות בתיק, אשר הוצעה לנו על ידי הפרקליטות איננה מניחה את דעתנו. ספק אם יש בהוראות הללו (ככל שזו פרשנותן) כדי להגשים את מטרות החקיקה הראשית, אשר מכוחה הוצאו.

סברנו, שפרשנות, אשר מותירה בידי הפרקליטות "פתח מילוט" אינסופי בדמות אפשרות לעצור את מרוץ זמן הטיפול המרבי על ידי משלוח תיק להשלמת החקירה שוב ושוב, כשתקופת הטיפול בבקשת השלמה איננה מוגבלת כלל ועיקר, אינה עולה בקנה אחד עם כוונת המחוקק, עת חוקק את סעיף 57א לחוק סדר הדין הפלילי. הדברים מקבלים משנה תוקף בשים לב לכך שהסמכות לקבוע נהלים בדבר תקופת הטיפול המרבית בתיק חקירה הופקדה בידי היועץ המשפטי לממשלה דווקא.

כידוע, סמכות גוררת עמה אחריות; וככל שהסמכות רחבה יותר ומשמעותית יותר, כך עומק האחריות הנלווית לה. המחוקק אצל להלכה ואף למעשה סמכות חקיקתית ליועץ המשפטי לממשלה. הוא נתן בו אמון, כי יפעיל סמכות זו באורח, אשר יגשים את תכלית החקיקה, שבמסגרתה הואצלה ויסייע בהשגת מטרותיה. בעינינו, הפרשנות המרחיבה, אשר הובאה

בית המשפט המחוזי בחיפה

לפנינו בידי ב"כ המאשימה, מרוקנת במידה רבה את החוק המסמיך מתוכנו ואיננה מיישמת את תכליתו כראוי.

מאחר שעניין לנו כאן בהוראות היועץ המשפטי לממשלה שהן בגדר חקיקת משנה (במישור המהותי) ומאחר שהחוק הותיר בידי היועץ המשפטי לממשלה סמכות לאשר גם בדיעבד הגשת כתב אישום, מקום בו חרגו רשויות האכיפה מלוחות הזמנים שנקבעו לכך בהוראות היועמ"ש, מצאנו לנכון, בטרם מתן החלטתנו הסופית בבקשת ההגנה לבטל את כתב האישום להפנות החלטה זו אל היועצת המשפטית לממשלה. היועצת הנכבדה מתבקשת לתת דעתה לפרשנות ההוראות השונות, אשר הוצגו לפנינו ולקושי העולה משילובן של אלה באלה. כמו כן, מוצע, כי היא תיתן דעתה לתוצאת יישום ההוראות על המקרה שלפנינו, לפי הבנתה אותן ולצורך להפעיל סמכותה לאשר בדיעבד את הגשת כתב האישום, ככל שתסבור שהגשתו חרגה מהזמנים שנקבעו לכך בהוראות.

נבקש מהיועצת המשפטית לממשלה להשיב להחלטה זו תוך 45 ימים מיום הינתנה. המזכירות תעביר העתק החלטה ללשכתה באורח מיידי.

בשים לב לתשובתה, תינתן החלטתנו בבקשת ההגנה לביטול כתב האישום.

ניתנה היום, י"ב כסלו תשפ"ג, 06 דצמבר 2022, בהעדר הצדדים.